

Стилістичні особливості слів іншомовного походження

Стилістика — розділ науки про мову, що вивчає виражальні засоби мови, такі якості мовлення, як точність, логічність, образність, доречність; це наука про функціонування та використання мови.

Мовний стиль — це різновид літературної мови; сукупність засобів, вибір яких зумовлено змістом, метою та характером висловлювання.

Ознаки іншомовних слів

Запам'ятати ознаки іншомовних слів допоможе слово

АЕроФІЛЬТР

Ознаки	Приклади
1. Майже всі слова з початковими А, Е; більшість слів із початковою буквою І	аорта, епоха, інтелект
2. Складні для вимови збіги приголосних	штангенциркуль, монстр, джентльмен
3. Збіги голосних	аура, олеандр, ампула
4. Усі слова зі звуком [ф] (крім фе, Фастів, форкати)	фактор, фільм, професор
5. Немає чергування О, Е, з І, немає випадних О, Е	трон — трону, кіля, брелока
6. Багатоскладовий корінь профілактика, інтерпретація	профілактика, інтерпретація
7. Специфічні префікси й суфікси	інваріант, симулянт, ідеаліст
8. Невідмінювані слова з кінцевим голосним	хобі, боа, шасі, какаду

Українські відповідники до іншомовних слів

Запозичене слово	Український відповідник
абсолютний	цілковитий
автентичний	справжній
автономний	самостійний
аналогічний	схожий, подібний
аеропорт	летовище
алфавіт	абетка (азбука)
аномалія	відхилення
актуальний	важливий (своєчасний)
аплодисменти	оплески
апелювати	звертатися
аргумент	доказ
бібліотека	книгозбірня

Запозичене слово	Український відповідник
біографія	життєпис
візит	відвідини
вокзал	двірець
вертикальний	прямовисний
горизонтальний	поземний
дистанція	відстань
дифтонг	двозвук
епоха	доба
екватор	рівноденник
журнал	часопис
кардинальний	істотний
клімат	підсоння

Запозичене слово	Український відповідник
консенсус	згода
критерій	мірило
куліси	лаштунки
менеджмент	управління
меридіан	південник
полюс	бігун
превентивний	запобіжний
прогрес	заступ
процент	відсоток
ранг	звання
раціонально	доцільно
резерв	запас

Запозичене слово	Український відповідник
стенографія	скоропис
сфера	царина, ділянка
тотальний	усеосяжний
тротуар	хідник
фактор	чинник
феномен	явище
фіаско	невдача, провал
фіктивний	підробний
фікція	вигадка
фонтан	водограй
фотокартка	світлина
фундатор	засновник

Практичні завдання

- Прочитайте текст. Визначте в ньому слова іншомовного походження. Доберіть до них українські відповідники, запишіть слова парами.

Аеропорт був сповнений звуків. Гуділи літаки, сварилися перехожі, плакали діти. Повна тиша була б тут аномалією. Мене привабили літаки. Здавалося, кожен із них має свою біографію: одні безліч разів бували в польоті, інші — лише наважувалися стати на крило.

Цікаво, а чи може літак піднятися вертикально вгору? Мабуть, ні, адже він не ракета. Думаю, наш час — справді епоха літаків!

2. Доберіть українські відповідники до запозичених слів.

Автодафе, автохтонний, аеропорт, андеграунд, аплікант, аплікація, вокзал, дилер, екзальтація, емпіричний, інсинуація, інспірувати, інтенція, котон, куліси, маркетинг, плеєр, прайс-лист, пресинг, провайдер, промоушн, фан, фотографія.

3. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання після нього.

СЛОВО РОКУ

Слово року — найбільш важливе поняття (слово або фраза) в суспільній думці в якомусь конкретному році.

За версією Оксфордського словника англійської мови, 2016 року таким словом стало *постправда* (post-truth). Упорядники словника стверджують, що це явище існувало протягом десятиліть, однак термін став дуже популярним після виходу Великої Британії з ЄС і президентських виборів у США, на яких переміг республіканець Дональд Трамп. Деяко поступилися цьому слову, однак теж стали словами-рекордсменами *коулрофобія*, *брекзитер* і *чатбот*.

У 2015 році титул найпопулярнішого вибороло слово *емодзі*. До короткого списку слів року від Оксфордського словника також увійшли *sharing economy* (економіка на спільний кошт, коли люди безкоштовно або за мінімальну винагороду ділять одне з одним товари та послуги), *they* (він / вона — людина, стать якої не хочуть указувати), *on fleek* (стильний, красивий, привабливий), *ad blocker* (блокувальник реклами в мережі), *refugee* (біженець), *Dark Web* (недоступна для звичайних технічних за-

собів частина Інтернету), lumbersexual (чоловік, що дотримується підкреслено грубого стилю в одязі, зачісці, носить бороду).

Словом 2014 року було *вейп* (vape). До найпопулярніших слів також потрапили: *нормкор* (normcore), *bae* (іменник, який використовують для висловлення ніжних почуттів до свого партнера), *contactless* (безконтактний), *слективізм* (slacktivism, від слова *slack* — «бездіяльність»; участь в Інтернет-акції на політичну або соціальну тему, яка не потребує часу або великого рівня залученості, наприклад, підписання петицій онлайн).

У 2013 році першість вибороло слово *селфі* (selfie). До короткого списку потрапило також слово *тверк* (twerk), що означає сексуально провокативні танцювальні рухи, і *bingewatch* — переглядати підряд кілька епізодів серіалу чи телевізійної програми. Також популярним було слово *шоврумінг* (showrooming) від *шоврум* (торговельна зала). Воно означає «вивчати річ у магазині, щоб потім придбати її в мережі за нижчу ціну».

Витлумачте значення слів *коулрофобія, брекзитер, чатбот, емодзі, вейп, нормкор, селфі* (за потреби використовуйте словники іншомовних слів, інтернет). Поміркуйте, чи можна дібрати до цих слів власне українські відповідники. Якщо так, запропонуйте свої варіанти.

Рекомендовані джерела

- Хворостяний І., Українська мова: лайфхаки, Ранок, 2019. 288 с.
- Авраменко О., Чукіна В., Стилїстика сучасної української мови. 10—11 класи, Грамота, 2008. 256 с.
- Ющук І., Українська мова: підручник, Либідь, 2008. 640 с.